

CLAROBSCUR

Les passes a l'empedrat exterior el distreuen. Porta el cap enrere i els ulls abandonen l'halo de llum que desprèn l'espelma. La cambra és fosca més enllà, capficat com ha estat no ha sentit la nit arribar. L'olor a sèu i la forniture en penombra tenen la modèstia que ha d'envoltar qualsevol que escrigui música per a un instrument tan silenciós com la guitarra barroca. Ha posat punt i final a una peça més dels seus *tonos humanos*, manuscrit que al llarg dels darrers anys ha anat omplint amb cançons profanes, tots aquells pensaments que es tenen en absència d'un déu.

El repic de les passes trenca la cantonada amb una celeritat impròpia per a la vesprada. Reposa la mirada a l'angle on es troben paret i sostre, i pensa. Sempre ha habitat els límits, ha viscut als extrems.

Ploma en mà, amb l'esquerra busca entre els cinc ordres de la guitarra els sons que escriurà. Els dits, muts, noten en la rugositat del budell el desgast de les cordes. L'instrument és l'única cosa que l'ha acompanyat sempre, al llarg de les diferents vides que, forçat o fins i tot per plaer, ha hagut d'alternar. Herència de son pare abans no marxés a Roma a ordenar-se sacerdot, un capítol breu però lluminós al clarobscur de la seva història.

La inquietud de la flama il·lumina els nusos de la fusta que conforma la tapa harmònica. La seva és una guitarra poc *rasguejada*, una companya d'intimitat. Va amansir els dos mesos de viatge cap a les Índies Occidentals. Els anys que s'hi va quedar, va fer que no perdés el cap. L'estada al nou món és borrosa ara, és 1656, té quaranta-cinc anys i en fa només dos que va haver de tornar, fugint d'una condemna que per poc no s'embarcà amb ell a la carraca que, de contraban, el va tornar a la península. El preu, béns diversos entre els quals el seu estimat *El Parnaso* d'Esteban Daza, l'últim *vihuelista*, una col·lecció de peces de la que no s'hauria hagut de desprendre mai. El seu instrument ja no és la viola de mà, el nou segle prefereix la guitarra de cinc ordres i oblida la bellesa del contrapunt. Però la seva oïda l'estima: el *Nunca más verán mis ojos* de Daza l'ha inspirat per a escriure la cançó d'aquest vespre, *Ojos pues me desdeñais*. Escriu el títol sense pressa i en acabat se li obscureix la mirada. Compon música i s'evadeix.

Piquen a la porta. Ha escrit la tablatura de guitarra i per sobre la línia del cant. *Ojos pues me desdeñais*. Té bona veu i per compondre no li cal separar els llavis. Cops a la porta. Ell ajusta les clavilles, una de les cordes del tercer ordre no està ben afinada. Irromp un crit:

- José Marín, obri!

S'aixeca, recorre els pocs metres fins l'entrada. Vestits de guàrdia, tres rostres constrets l'esperen.

- Vostè no només es dedica a la música, veritat, José Marín? -El qui fa més ganyota pren la iniciativa-. Últimament ha tingut altres afers entre mans, i no marxarà sense impunitat, sap?

Diu això i examina l'interior de la cambra, fixant-se en la guitarra, que reposa ara sobre la taula. El rosetó, calat com es troba, engoleix la poca llum amb què el fugitiu escrivia. També a les tenebres serà condemnada la seva música, desterrada al silenci.

- Vindrà amb nosaltres. Li demano que no es resisteixi. Diuen de vostè que a part de *tañer* la guitarra excel·lentment té una habilitat natural pel cant. Es podrà entretenir, entre reixes. Venen temps durs, José Marín, la mort d'un home és castigada.

Aquell any, Velázquez acaba Las Meninas. En ple Segle d'Or, José Marín va estar pres un temps inexacte, per un crim comès amb altres figures del món cultural de l'època. En sortir de presó, els testimonis diuen que abandonà les ombres. La història el situarà en la tradició dels guitarristes barrocs del segle XVII. Cap d'ells no va dur una vida tant fragmentada i amarga com la seva, sempre al límit. El seu manuscrit dormirà a la Biblioteca Nacional d'Espanya fins que, amb la mateixa fraudulència amb què va viure el seu escriptor, acabarà al Fitzwilliam Museum de Cambridge, on es conserva com el Cancionero de Marín.